

Asia: VN/7272/2024

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi käytöstä poistetun maatuulivoimalan purkamisesta ja purkuvakuudesta sekä laiksi rakentamislain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Kommenttinne 1 §:ään – Soveltamisala

Era kommentarer om 1 § – Tillämpningsområde

Ehdotuksen mukaisesti lakia sovelletaan napakorkeudeltaan vähintään 30 metriä korkeaan tuulivoimalaan, joka sijaitsee maa-alueella, rantapengerryksellä tai rannan välittömään läheisyyteen täyttämällä aikaan saadulla maa-alueella. Ehdotuksesta jää jossain määrin epäselväksi, millaisissa tilanteissa sijainnin katsotaan olevan rannan välittömässä läheisyydessä täyttämällä aikaan saadulla maa-alueella. Onko sijainti ns. keinosaaressa luettavissa tähän, jos keinosaaari sijaitsee mantereen välittömässä läheisyydessä tai hieman kauempana? Esimerkiksi rannan välittömässä läheisyydessä täyttämällä aikaan saadulla maa-alueella rakentaminen ja purkaminen saattaa edellyttää myös vesilain mukaista lupaa. Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää tarkentamaan esitystä tältä osin.

Kommenttinne 2–3 §:ään – Purkamisvelvollisuus ja purkamisen laajuus eräissä tilanteissa

Era kommentarer om 2–3 § – Nedmonteringskyldighet och nedmonteringens omfattning i vissa situationer

Ehdotuksen 2 §:n 1 momentin mukaan voimalan omistajan on purettava käytöstä poistetun maatuulivoimalan maanpäälliset osat, voimalan perustukset sekä voimalaa ympäröivän pystytys- ja huoltokentän rakenteet. On kannatettavaa selkeyttää purkamisvelvollisuutta ja purkamisen laajuutta koskevaa sääntelyä. Esityksessä tulisi kuitenkin käsitellä tarkemmin nykykäytäntöön perustuviin oletuksiin verrattuna kalliimpien purkukustannusten vaikutuksia muun muassa tuulivoiman edistämisen kannalta.

Esityksen mukaan maatuulivoimalan esityksen mukainen purkamisvelvollisuus koskisi vuoden 2027 alusta alkaen kaikkia maatuulivoimaloita, myös ennen lain voimaantuloa rakennettuja. Työ- ja elinkeinoministeriö kiinnittää huomiota siihen, että maatuulivoimaloita on tällä hetkellä rakennettu jo noin 10 gigawattia ja huomattava määrä voimaloita on valmiiksi luvitettuna ja näin ollen mahdollista rakentaa ilman nyt esitettävän purkuvakuutta koskevan sääntelyn soveltamista. Tällä hetkellä purkamisvelvollisuuden maatuulivoimahankkeissa ei ole yleisesti oletettu olevan näin laaja,

minkä johdosta myöskään hankkeissa asetut purkuvakuudet eivät ole mitoitettu niin, että esityksen mukainen purkamisvelvoite voitaisiin näiden turvin toteuttaa.

Työ- ja elinkeinoministeriö ehdottaa, että esityksessä käsiteltäisiin tarkemmin vastuunjako ja esityksen vaikutuksia tilanteissa, joissa ennen lain voimaantuloa asetettu purkuvakuus osoittautuu purkuvaiheessa riittämättömäksi suhteessa uusiin purkuvelvoitteisiin. Tällaisissa tilanteissa purkaminen voisi jäädä maanomistajan tai kunnan maksettavaksi niiltä osin kuin asetettu purkuvakuus ei kattaisi purkutoimia.

Esityksen 3 §:n mukaisesti kunnan rakennusvalvontaviranomainen voi määrätä maatuulivoimalan purkamisluvassa, että alueen jatkokäyttöön liittyvästä syystä voimalaa ympäröivän pystytys- ja huoltokentän rakenteita ei ole tarpeen purkaa ja että tuulivoimalan sijaintipaikkaa ei ole tarpeen palauttaa

voimalan rakentamista edeltäneeseen tilaan, jos maanomistaja antaa tähän kirjallisen suostumuksensa. Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että on tärkeää, että purkuvelvollisuuden ehdotetusta laajuudesta on tapauskohtaisesti mahdollista poiketa.

Säännöskohtaisten perustelujen mukaan kyseisessä tilanteessa tarvittaessa maatuulivoimalan purkamisluvassa voitaisiin määrätä pystytys- ja huoltokentän rakenteiden purkamisesta ja puretun voimalan sijaintipaikan palauttamisesta voimalan rakentamista edeltäneeseen tilaan ehdollisena siten, että jos suunniteltu jatkokäyttö ei toteutuisi, voimalan omistajan olisi toteutettava purkamistoimet ehdotettavassa laissa tarkoitettulla tavalla. Työ- ja elinkeinoministeriö kiinnittää huomiota esityksen kohtuullisuuteen voimalan omistajan kannalta niissä tilanteissa, joissa suunniteltu jatkokäyttö ei toteudu ja toiminnanharjoittajan tulee mahdollisesti vuosien tauon jälkeen jatkaa hankkeen purkamista. Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää harkitsemaan, onko ehdollisen päätöksen mahdollistaminen välttämätöntä kyseisissä tilanteissa. Epäselväksi jää, missä vaiheessa voimalan omistajan katsotaan täyttäneen purkuvelvoitteensa ja kunta voi vapauttaa vakuuden, jos kunta on tehnyt ehdollisen päätöksen purkuvelvollisuuden laajuudesta.

Kommenttine 4–6 §:ään – Vakuutta koskevat säännökset **Era kommentarer om 4–6 § – Bestämmelser om säkerheten**

Esityksen 4 §:n 1 momentin mukaisesti maatuulivoimalan rakentamishankkeeseen ryhtyvän on ennen voimalan rakennustyön aloittamista asetettava kunnan rakennusvalvontaviranomaisen hyväksi vakuus purkua koskevien toimien varmistamiseksi. Säännöskohtaisten perustelujen mukaisesti purkuvakuus asetettaisiin voimalakohtaisesti.

Yhdessä maatuulivoimahankkeessa voi olla kymmeniä voimaloita. Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että purkuvakuuden asettaminen kullekin voimalalle erikseen luo turhaa hallinnollista taakkaa erityisesti vakuuksien voimassaolon seurannan kannalta. Perusteluina voimalakohtaiselle vakuudelle esitetään, että tuulivoiman tuotantoalueilla sijaitsevia voimaloita ei välttämättä pureta

samanaikaisesti, vaan yksittäisen voimalan myöhemmin ajankohtaistuvaan purkamiseen voi vaikuttaa useita eri tekijöitä. Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että purkuvakuuden kokonaismäärää voidaan päivittää esimerkiksi yksittäisen voimalan purkutilanteessa ennen muita myös hallinnollisesti kevyemmällä tavoilla.

Esityksen 4 §:n 2 momentin mukaan vakuuden on oltava määrältään riittävä ottaen huomioon purkujätteiden ja -materiaalien arvioitu määrä, arvioidut käsittelykustannukset ja hyödynnettävän purkujätteen tai -materiaalin taloudellinen arvo, jos jätteelle tai materiaalille ennakoidaan olevan vakiintuneet markkinat voimalan purkamisen ajankohtaistuessa, sekä muut voimalan purkamiseksi ja puretun voimalan sijaintipaikan ennalleen palauttamiseksi vaadittavat toimet. Vakuuden on katettava toimien toteuttamiseen liittyvän arvonlisäveron määrä.

Säännöskohtaisissa perusteluissa vakuuden määrää koskien viitataan 3 momenttiin, mutta konteksti huomioiden ilmeisesti olisi tarkoitus viitata 2 momenttiin. Perustelujen mukaan vakuuden määrä perustuisi voimalakohtaiseen arvioon purkamisen kustannuksista sekä tapauskohtaiseen arviointiin purkukustannuksiin vaikuttavista tekijöistä. Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää arvioimaan, voisiko tapauskohtaisen arvioinnin tuoda lain tasolle esimerkiksi lisäämällä 2 momentin alkuun ”vakuuden määrän on oltava määrältään riittävä ottaen huomioon toiminnan laatu ja laajuus”. Myös ympäristönsuojelulain ja kaivoslain vakuuden määrää koskeissa säännöksissä on kyseinen sanamuoto.

Esityksen 4 §:n 5 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä vakuuden määrän laskemisesta. Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää arvioimaan, olisiko tarpeen lisätä asetuksenantovaltuutukseen maininnat kerryttämisestä ja indeksiin sitomisesta.

Esityksen 6 §:n mukaan kunnan rakennusvalvontaviranomainen voi realisoida vakuuden, jos voimalan omistaja laiminlyö purkamista koskevat toimet taikka jos maatuulivoimalan rakentamishankkeeseen ryhtynyt tai voimalan omistaja ei huolehdi vakuuden voimassaolosta. On tärkeää, että esitys sisältää mahdollisuuden realisoida vakuus, jos vakuuden voimassaolosta ei huolehdi. Esityksessä olisi kuitenkin tarpeen tuoda esiin, mitä voimassaoloon liittyvästä syystä realisoidulle vakuudelle tapahtuu, jos voimalan omistaja asettaa uuden vakuuden realisoinnin jälkeen. Tällaisessa tilanteessa ei olisi kohtuullista, että realisoitu vakuus jäisi kunnan haltuun.

Kommenttinne 7 §:ään – Purkamisesta määrääminen
Era kommentarer om 7 § – Föreläggande om nedmontering

-

Kommenttinne 8 §:ään – Voimalan omistajan konkurssi
Era kommentarer om 8 § – Kraftverksägarens konkurs

-

Kommenttinne 9 §:ään – Viranomaistehtävästä kunnalle suoritettava maksu
Era kommentarer om 9 § – Avgift som betalas till kommunen för myndighetsavgifter

-

Kommenttinne 10 §:ään – Viittaus rikoslakiin
Era kommentarer om 10 § – Hänvisning till strafflagen

-

Kommenttinne 11 §:ään – Voimaantulo
Era kommentarer om 11 § – Ikraftträdande

-

Kommenttinne 56 b §:ään – Maatuulivoimalan purkamislupa
Era kommentarer om 56 b § – Rivningslov för landbaserade vindkraftverk

-

Kommenttinne koskien muita rakentamislain muutettavaksi ehdotettavia pykäläiä
Era kommentarer om övriga paragrafer som föreslås bli ändrade i bygglagen

-

Kommenttinne koskien maatuulivoimalan rakentamista koskevaan lupahakemukseen liitettävää selvitystä voimalan purkamisen kustannuksista
Era kommentarer om den utredning av kostnaderna för nedmontering av ett landbaserat vindkraftverk som fogas till ansökan om tillstånd att bygga ett landbaserat vindkraftverk

-

Kommenttinne vaikutusten arviointiin
Era kommentarer om bedömningen av konsekvenserna

Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että esityksessä tulisi arvioida nykyistä selvemmin, miltä osin esitys käytännössä muuttaisi nykytilaa maatuulivoimaloiden purkamisen osalta. Työ- ja elinkeinoministeriön käsitys on, että nykytila muuttuisi huomattavasti. Olennaista olisi esimerkiksi käydä esityksessä läpi, missä laajuudessa Suomessa jo puretut voimalat on velvoitettu purkamaan. Purkuvelvoitteen mahdolliseen laajentumiseen nykytilanteeseen verrattuna liittyvät taloudelliset ja muut vaikutukset tulee huomioida vaikutusten arvioinnissa.

Muut kommenttinne hallituksen esitysluonnoksen yleisperusteluihin (luvut 1–12, lukuun ottamatta lukuja 4.2 Pääasialliset vaikutukset ja 7 Säännöskohtaiset perustelut)
Övriga kommentarer om den allmänna motiveringen till utkastet till regeringsproposition (kapitlen 1–12, med undantag av kapitel 4.2 Huvudsakliga konsekvenser och 7 Specialmotivering)

-

Yleiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta
Allmänna kommentarer om utkastet till regeringsproposition

-

Huttunen Riku
Työ- ja elinkeinoministeriö

Vilén Outi
Työ- ja elinkeinoministeriö